

DOBROBIT DJECE TIJEKOM PRIJELAZNIH PERIODA: EMPIRIJSKA PROVJERA EKOLOŠKO-DINAMIČKOG MODELA

Knjiga je dio serije: Psihologija dobrobiti djece vol. 3

prof. dr. sc. Sanja Tatalović Vorkapić

2024

Znanstvena monografija *Dobrobit djece tijekom prijelaznih perioda: Empirijska provjera Ekološko-dinamičkog modela* rezultat je petogodišnjeg intenzivnog rada na istoimenom UNIRI znanstvenom projektu. Polazeći od dvanaest razloga, koji zasigurno nisu jedini, zašto su istraživanja o kvaliteti prijelaza i prilagodbe važna i korisna, kako za znanost tako i za odgojnu-obrazovnu praksu, a u kontekstu hrvatskog odgojno-obrazovnog okvira, osnovni cilj ovog istraživačkog projekta bio je provjeriti utemeljenost Ekološko-dinamičkog modela. Pritom je, slijedeći teorijski okvir ovog suvremenog modela prijelaza, fokus bio na analizi determinanti kvalitete prijelaza iz obitelji u dječji vrtić te iz predškole u osnovnu školu. Nakon pribavljenih suglasnosti na svim potrebnim razinama, klaster uzorak korelacijskog nacrtu istraživanja obuhvatio je 77 odgajatelja (1 muškog spola) i 14 učiteljica iz dječjih vrtića i osnovnih škola u Primorsko-Goranskoj županiji te 946 djece i 302 roditelja (247 roditelja djece rane i predškolske dobi). Odgajatelji su sudjelovali samoprocjenama i procjenama ponašanja djece tijekom prijelaza i prilagodbe u dječjem vrtiću, a procijenili su 795 djece u rasponu dobi od jedne do pet godina. Učiteljice su također sudjelovale na isti način procjenjujući 151 učenika u rasponu dobi od sedam do devet godina. Roditelji su također vršili samoprocjene te procjenjivali ponašanje svoje djece. Na temelju prvog istraživačkog cilja o analizi kvalitete prijelaza i prilagodbe, utvrđene su umjerena razina teškoća tijekom prijelaza te povišeno zadovoljstvo prijelazima i kvalitetom suradnjom s roditeljima, odgajateljima i učiteljicama. Percepcija djece o dječjem vrtiću, odnosno osnovnoj školi u prosjeku je pozitivna. Drugi je cilj bio vezan za analizu intra- i interpersonalnih čimbenika djece tijekom prijelaza i prilagodbe te su nalazi potvrdili prethodna istraživanja o temperamentu djece, većim prosocijalnim ponašanjem, a manjim teškoćama u ponašanju, višom razinom socijalno-emocionalne dobrobiti i otpornosti te visoke bliskosti s odgajateljima, učiteljicama i roditeljima. Dodatno tome, analize ličnosti odgajatelja, učiteljica i roditelja rezultirale su očekivanim nalazima uz pozitivno percipiranu njihovu međusobnu suradnju tijekom prijelaza i prilagodbe. Naposljetku, kod oba poduzorka utvrđene su značajne pozitivne povezanosti između visoke kvalitete prilagodbe i prijelaza iz obitelji u DV i iz predškole u OŠ s većom razinom socijalnosti, snagama, socijalno-emocionalnom dobrobiti i otpornosti, sigurnom privrženosti, bliskosti s roditeljima i odgajateljima/učiteljima, njihovim svim osobinama ličnosti izuzev neuroticizma, višom dobrobiti i pozitivnom suradnjom. Pored novih znanstvenih spoznaja koje valja razumjeti u okvirima metodoloških

ograničenja ove studije, doprinos ove monografije leži i u nizu zanimljivih nalaza o spolnim i dobnim razlikama te više nego korisnim implikacijama za praksu. Velik broj pitanja je ostao otvoren, što stvara kvalitetan temelj za buduća istraživanja i kritičku analizu postojećih odgojno-obrazovnih praksi. Ujedno, riječ je o prvom istraživanju u našoj zemlji, ali i šire, koje se temeljilo na holističkom pristupu proučavanja prijelaza i prilagodbe u dječjim vrtićima i osnovnim školama, jer je obuhvatilo sve značajne čimbenike prijelaza djece iz obitelji u dječji vrtić te iz predškole u osnovnu školu.